

Скиба Григорій Геннадійович
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції ДДУВС

Науковий керівник –
доцент кафедри ОРД та СТ,
к.ю.н., доц. **Єфімов В.В.**

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Останнім часом виникає багато проблем, щодо становлення нашої країни як суверенної і незалежної, багата кількість невирішених проблем, існуючих питань призводять до небажаних наслідків, однією з таких проблем є правове регулювання оперативно-розшукової діяльності. Адже на практиці виникає багато спорів та питань щодо нормативно-правової бази, яка складається із цілої низки правових актів, щоозначають правові норми, якими регламентуються групи суспільних відносин між державою і людиною в процесі діяльності по забезпеченню безпеки людей і всього населення. На сьогоднішній день можна почути про поганий стан правоохоронних органів України. Основною причиною, є не тільки «незахищеність» таких органів законом, адже правова база побудована таким чином, що злочинець має набагато більше прав, аніж працівник правоохоронних органів. Тобто де юре закон існує, але де факто багато людей які працюють у правоохоронній системі вважають себе незахищеними як соціально так і юридично. Але є і інші фактори які унеможливають нормальну роботу правоохоронної системи у боротьбі зі злочинністю, які залежать насамперед не від країни та виданих законів, але і від самих працівників правоохоронних органів. На першому місці варто виділити найголовнішу причину – корупцію. Саме корупція на думку багатьох експертів і соціологічних опитувань є головним гальмом в роботі правоохоронної системи у сфері протидії злочинності.

На другому місці виділяють непрофесійність та погану усвідомленість в правових аспектах та законах працівників правоохоронних органів, прикладом якої є неприйняття заяви від потерпілого, порушення прав і свобод людини внаслідок зловживання службовим становищем уповноважених осіб, порушення строків розслідування та прийняття процесуальних рішень, некоректне та зухвале спілкування з громадянами та інші.

Третє місце займає недостатній рівень взаємодії населення з правоохоронними органами, основними причинами якої є недовіра населення до діяльності відповідних органів, страх бути обмовленим, незаконно притягнутим до кримінальної відповідальності тощо.

До четвертого місця можна віднести негативні наслідки організації управління в таких структурах, зокрема значне скорочення штату працівни-

ків, низька заробітна платня, робочий день, погане матеріально-технічне оснащення тощо.

В такій діяльності через застосування правових норм регламентуються відносини між державою чи її представниками, та особами (перш за все, особами які посягають на об'єкти, які охороняються кримінальним законодавством), і в зв'язку з необхідністю захисту життєво-важливих інтересів особистості, суспільства і держави від злочинних посягань. Таке регулювання відбувається відповідно до ст.3 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»: Правову основу оперативно-розшукової діяльності становлять Конституція України, цей Закон, Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Податковий та Митний кодекси України, закони України про прокуратуру, Національну поліцію, Службу безпеки, Державну прикордонну службу України, Державну кримінально-виконавчу службу України, державну охорону органів державної влади України та посадових осіб, статус суддів, забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, державний захист працівників суду і правоохоронних органів, інші законодавчі акти та міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна.[1] Після аналізу даної статті можна прийти до висновку, що нормативно-правові акти, які регламентують оперативно-розшукову діяльність, можна поділити на три групи:

- а) Конституція України і відповідні закони України;
- б) нормативно-правові акти міністерств, відомств та судових органів;
- в) міжнародно-правові акти, учасником яких є Україна.

Конституція України - основна правова база оперативно-розшукової діяльності. Конституція має найвищу юридичну силу, це закон прямої дії, який застосовується на всій території України. Всі інші закони і відомчі акти повинні відповідати нормам Конституції, а в разі протиріччя їй вони вважаються не дійсними. Пряма дія конституційних норм має безпосереднє відношення до здійснення оперативно-розшукової діяльності.[2] Конституція впливає на ОРД через норми, які регламентують права, свободи та обов'язки людини і громадянина, так як ОРД в певних випадках може їх порушувати, що прямо передбачено в статтях Конституції, зокрема в ст. 30 зазначено, що не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду і обшуку.[2] А в ст. 32 зазначено, що не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини, що знову ж прямо стосується ОРД.[2]

Також Конституція регламентує ОРД через визначення повноважень та

загальної структури відповідних органів, основи їх взаємовідносин, порядок їх утворення, а також поставлені основні завдання, які вони мають виконувати. В цих розділах Конституції сформульовані принципи побудови правоохоронних органів і відправлення правосуддя в державі.

Законодавство, що регламентує чи прямо стосується ОРД досить об'ємне. Основу звісно складає ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» 18.02.1992 року з відповідними змінами. В ньому визначено основні принципи, завдання ОРД, повноваження органів, що проводять ОРД, і що важливо для нас – в ст. 14 даного Закону визначена компетенція прокурора щодо нагляду за додержанням законності при здійсненні ОРД.[1]

До інших важливих законів, що регламентують оперативно-розшукову діяльність відносяться ЗУ «Про прокуратуру», Кримінальний процесуальний кодекс, Кримінальний кодекс, ЗУ «Про контррозвідувальну діяльність», «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів...», «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» та багато інших. Щодо другої групи нормативних актів – то до них можна віднести Наказ Генерального прокурора України № 4\1 гн від 03.12.2012 року «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять ОРД»[3], ППВСУ від 28.03.2008 року №2 «Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення ОРД, дізнання і досудового слідства», Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про окремі питання здійснення слідчим суддею суду апеляційної інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні» від 29.01.2013 року та багато інших.

Серед міжнародних нормативних актів, що діють на території України важливе місце займає Європейська конвенція «Про захист прав людини і основоположних свобод» 04.11.1950 року [4].

Отже, із всього вищезазначеного можна дійти висновку, що заради нормальної роботи правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю прийнята ціла низка нормативно-правових актів, не тільки які діють на території нашої країни, а і міжнародного рівня, а це значить що кожен повинен працювати на совість та перш за все безпеку людей і суспільства. Тому правове регулювання оперативно-розшукової діяльності не повинно обмежуватися тими законами які є зараз, але і розвиватися дедалі більше, аби працівники правоохоронної системи знаючи свої права та обов'язки, виконували всі вимоги які на них покладаються та почували себе захищеними не тільки соціально, але і юридично.

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. // ВВР. – 1992. – № 22. – [Електронний ресурс: Офіційний сайт Верховної Ради України] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> Дата звернення: 26.04.2017

2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс: Офіцій-

ний сайт Верховної Ради України] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> Дата звернення: 26.04.2017 р.

3. Наказ Генерального прокурора України № 4\1 гн від 03.12.2012 року «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять ОРД» [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://document.ua/pro-organizaciju-prokurorskogo-nagljadu-za-doderzhannjam-i-z-doc121788.html> Дата звернення 26.04.2017 р.

4. Європейська конвенція «Про захист прав людини і основоположних свобод» 04.11.1950 року [Електронний ресурс: Офіційний сайт Верховної Ради України] Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004 Дата звернення 26.04.2017 р.

Страшко Ольга Владленівна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування ДДУВС

Науковий керівник –
доцент кафедри ОРД та СТ,
к.ю.н., доц. **Санакоев Д.Б.**

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ, ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ

За даними статистики Генеральної прокуратури України у 2013р. усього було зареєстровано 483 кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи, з них – 131 за ст. 149 КК України (торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини), відповідно у 2014р. – 2202/118, 2015р. – 1032/110, 2016р. – 734/115, у січні-березні 2017 р. – 207/79[1]. Отже, середній показник злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми у період 2013-2017 рр. становить 19% від загальної кількості кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи.

У свою чергу, за даними представництва Міжнародної організації з міграції в Україні, у першому півріччі 2016 року спеціалізовані підрозділи Національної поліції України виявили та задокументували 60 випадків торгівлі людьми, що на 35% менше, ніж за аналогічний період 2015 р. Поліція виявила 44 потерпілі особи (89 за той самий період 2015 р.), серед них 32 жінки та 12 чоловіків (одна неповнолітня потерпіла особа). Кількість справ, що були передані до суду з обвинувальними актами, також зменшилася: з 71 справи у січні-червні 2015 року до 26 справ за той самий період 2016 р. Імовірною причиною негативних тенденцій є реформа НПУ України, що триває вже понад рік, та невизначеність із призначенням керівного складу та колективу спеціалізованого Департаменту НПУ та підрозділів на місцях[2].

Зазначимо, що за перше півріччя 2016 р. уряд України досяг прогресу з окремих питань протидії торгівлі людьми. У лютому 2016 року було затверджено Державну програму з протидії торгівлі людьми (на 2016-2020рр.), яка,